

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

ASiantuntijalausunto hallituksen esityksestä EDUSKUNNALLE TYÖNHAKIJAN AVOINTEN KORKEAKOULUOPINTOJEN AIKAISTA TYÖTTÖMYYSTURVAOIKEUTTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 86/2026 vp)

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä **KEHA-keskus**) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa edellä mainitusta hallituksen esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Esityksen mukaan työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että 25 vuotta täyttäneellä työnhakijalla olisi mahdollisuus opiskella rajoituksetta avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuusoikeutta menettämättä yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, kansalaisopistossa ja kesäyliopistossa. Esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja kotoutumisen edistämisestä annettua lakia muutettaisiin myös siten, että työttömyysetuudella tuettuina omaehtoisina opintoina ei voisi enää opiskella esityksessä mainittuja avoimia korkeakouluopintoja (eli avoimia korkeakouluopintoja yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, kansalaisopistossa eikä kesäyliopistossa).

Lainsäädännön selkeys

Esityksen tavoitteena on helpottaa työttömien työnhakijoiden mahdollisuuksia opiskella avoimia korkeakouluopintoja ja vähentää työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin liittyvää hallinnollista taakkaa. Avoimia korkeakouluopintoja järjestetään ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen ohella myös vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisissa oppilaitoksissa. Lausuntokierroksen jälkeen esitystä on laajennettu koskemaan myös kansalaisopistossa ja kesäyliopistossa järjestettäviin avoimiin korkeakouluopintoihin. Työttömyysturvalakia koskevan lakiehdotuksen mukaan yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, kansalaisopistossa tai kesäyliopistossa suoritettavilla avoimilla korkeakouluopinnoilla ei olisi vaikutusta 25 vuotta täyttäneen työnhakijan työttömyysetuusoikeuteen.

KEHA-keskus pitää nyt esitettävää työttömyysturvalain muutosesitystä avoimien korkeakouluopintojen osalta kaiken kaikkiaan lainsäädäntöä selkeyttävänä. Lainsäädännön selkeys helpottaa niin työvoimaviranomaisen neuvontatehtävää kuin myös vähentää viranomaisen hallinnollista työtä, kun sellaisten opintojen enemmälti selvittämiseltä vältytään, joilla ei voi olla vaikutusta työnhakijan työttömyysetuusoikeuteen. Työnhakija-asiakkaan

kannalta lainsäädännön selkeyttä ja yksinkertaisuutta puoltaa se, että työnhakijan ei tarvitse tuolloin myöhemmin pelätä sitä, että opinnoilla olisikin ollut vaikutusta, mutta häntä ei ole esimerkiksi osattu neuvoa asiasta oikealla tavalla tai hän ei ole neuvonnasta huolimatta ymmärtänyt asiaa oikein. Perusteettomasti maksettu työttömyysetuus johtaa lähtökohtaisesti työttömyysetuuden takaisinperintään, mikä on aina erityisen valitettavaa. Lainsäädännön selkeys ja yksinkertaisuus palvelee siten niin viranomaisen työtä kuin työnhakijaakin.

Ilmoitusvelvollisuus

Esityksessä ehdotetaan, että 25 vuotta täyttäneen työnhakijan ei tarvitsisi ilmoittaa esityksessä tarkoitetuista avoimista korkeakouluopinnoista työvoimaviranomaiselle eikä kyseisistä opinnoista tehtäisi selvityksiä. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan työnhakijan voisi olla tarpeen edelleen ilmoittaa työvoimaviranomaiselle esityksessä tarkoitetuista avoimista korkeakouluopinnoistaan, jotka työvoimaviranomaisen tulisi kirjata työnhakijan asiakastietoihin. Tämä voisi olla KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan tarpeen myöhempien väärinkäsitysten välttämiseksi ja työnhakijan sekä virkailijan oikeusturvan takeeksi.

Kuitenkaan selvityspyynnön tekemiselle tai muulle selvitystyölle ei pitäisi olla myöskään KEHA-keskuksen käsityksen mukaan enää tarvetta. Tämä menettely helpottaisi ja vähentäisi joka tapauksessa viranomaisen hallinnollista työtä, kun selvityspyyntöä ja työvoimapoliittista lausuntoa ei enää tehtäisi. KEHA-keskuksen näkemys perustuu osittain myös siihen, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 4 §:n mukaan julkisia työvoimapalveluita tarjotaan asiakkaalle tämän palvelutarpeen perusteella. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan työvoimaviranomaisen voisi olla tarpeen tietää työnhakijan avoimista korkeakouluopinnoista tämän palvelutarpeen arvioimiseksi, vaikka 25 vuotta täyttäneen työnhakijan esityksessä tarkoitetuilla avoimilla korkeakouluopinnoilla ei olisikaan enää vaikutusta työttömyysetuusoikeuteen.

25-vuoden ikä

KEHA-keskus pitää esitettyä 25-vuoden ikää selkeänä ja esityksessä esiin nostettujen seikkojen vuoksi myös perusteltuna ikärajana. Kyseinen ikäraja on käytössä myös työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisten työttömyysetuudella tuettavien omaehtoisten opintojen edellytyksenä samoin kuin myös työttömyysturvalain mukaisten lyhytkestoisten opintojen soveltamisen edellytyksenä.

Työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot

Työttömyysturvalakia koskevan lakiehdotuksen mukaan 25 vuotta täyttänyt työnhakija voisi opiskella esityksessä tarkoitettuja avoimia korkeakouluopintoja ilman vaikutusta työttömyysetuusoikeuteen, minkä vuoksi kyseisiä avoimia korkeakouluopintoja ei voitaisi enää tukea omaehtoisena opiskeluna työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain

perusteella eikä myöskään kotoutumisen edistämisestä annetun lain perusteella. KEHA-keskus pitää esitystä tältä osin selkeänä ja myös kannatettavana, vaikka alle 25-vuotiaiden kotoutuja-asiakkaiden osalta ehdotus voikin olla eräänlainen heikennys nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna, jossa myös alle 25-vuotiaan kotoutuja-asiakkaan esityksessä mainittuja avoimen korkeakoulun opintoja voidaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti tukea omaehtoisena opiskeluna, ja jolloin kotoutuja-asiakkaalla on mahdollisuus saada osallistumisestaan myös kulukorvausta, mitä mahdollisuutta nyt esitettävän lakimuutoksen myötä ei enää olisi.

Muutosesityksen myötä alle 25-vuotiaiden kotoutuja-asiakkaiden esityksessä mainittuja avoimia korkeakouluopintoja ei olisi siis enää mahdollista tukea omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella. KEHA-keskus ei näe esityksessä varsinaista ongelmaa, koska heidän kuten muidenkin alle 25-vuotiaiden työnhakijoiden olisi kuitenkin edelleen mahdollista opiskella esityksessä mainittuja avoimia korkeakouluopintoja työttömyysturvalain 2 luvun 10 § 2 momentin sallimissa rajoissa siten, ettei avoimia korkeakouluopintoja pidetä päätoimisina. Kyseisessä työttömyysturvalain säännöksessä säädetään tyhjentävästi siitä, mitä opintoja pidetään päätoimisina. Eräänlainen heikennys alle 25-vuotiaiden kotoutuja-asiakkaiden osalta olisi se, ettei heillä olisi enää mahdollisuutta saada esityksessä tarkoitetuista avoimen korkeakouluopintojen ajalta kulukorvausta, koska näitä opintoja ei voitaisi enää tukea kotoutumisen edistämisen annetun lain perusteella omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella. KEHA-keskuksen käsityksen mukaan kysymys koskee tältä osin melko pientä kohdejoukkoa. Toisaalta kuten esityksessä todetaan, kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot ovat työttömyysturvalain kannalta kotoutuja-asiakasta velvoittavia ja voivat siten johtaa myös työttömyysturvaseuraamukseen, kun taas työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n sallimissa rajoissa tapahtuvaan opiskeluun ei liity velvoittavuutta eivätkä ne siten voi johtaa työttömyysturvaseuraamuksen asettamiseen. Muutosesitys ei olisi siten suoranainen heikennys myöskään kotoutuja-asiakkaan osalta.

Voimaantulosäännökset

Esityksessä esitetään työttömyysturvalain osalta, että ennen tämän lain voimaantuloa alkaneisiin opintoihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain osalta esityksessä esitetään, että työnhakijan työttömyysetuudella tuettuun opiskeluun, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ottaen huomioon voimaantulosäännösten merkityksellisyys KEHA-keskus pitäisi tärkeänä, että nämä voimaantuloa koskevat asiat tulisivat lyhyesti ilmi esityksen perusteluissa (tekstiosuudessa). Nyt nämä asiat mainitaan vain pykäläosiossa.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on esitellyt lakimies Pirjo Haaja ja ratkaissut KEHA-keskuksen johtaja Heikki Heikkilä.

Tämä asiakirja KEHA/2822/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2822/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Haaja Pirjo 20.05.2026 10:51

Ratkaisija Heikkilä Heikki 20.05.2026 10:52